

nemcsak élvezetes, tanulságos olvasmány, hanem egyben jól használható tankönyv is.

L. SIMON LÁSZLÓ

(*Enciklopédia Kiadó, Budapest, 2002*)

GÉCZI JÁNOS:

carmen figuratum

A roncsolás nagy művész, de csak egyike azoknak a destrukciós eljárásoknak, melyekben annyi múlt századi alkotó szeretett lubickolni. Roncsolni lehet szándékosan, emberi tudatossággal, de a természet is hasznos roncsoló lehet, ha az eredménybe valaki belelátja a művészetet. A kettő szinte egy és ugyanaz. A közönség számára nem perdöntő, hogy valaki egy talált plakátroncsolást emel be szerzői aláírásával a művészetbe, avagy ő maga készít egy műfaji tekintetben azonos műalkotást. Mindez csak az alkotó számára lényeges, hiszen választhat, miben leli örömét: a teremtésben vagy a rámutatásban?

Géczy János számára mindkettő megadatott, hiszen legújabb kötetének tanúsága szerint mindkét módszer iránt vonzalmat érez, bár polifón alkotói hajlamait nem azonos mértékben láttamoztatja a vizuális költeményeket prezentáló anyagban. Tulajdonképpen a történeti mélyré-

tegből, az antik líra formabontó példáiból indul ki, ám úgy gondolom, hogy itt nem a korabeli képversek tisztelete vagy inspiratív hatása a mérvadó, hanem inkább azé a világé, amelyben létrejöhetnek. A középkori formaversek sem művészi értéküknél fogva oly jelentősek számára, hanem mert egy olyan kornak képezik szellemi hozadékát, amely egészében véve bámulatot és tiszteletet érdemel a jelenkor emberétől. Meglátásomat Géczy opusának egészére alapozom, amely legbensőbb szellemiségében és lelki kiterjedésében mutat erős vonzalmat az ó- és középkor civilizációja iránt. Tekintve, hogy Géczy író-költő ember, nem pedig polihisztor vagy posztmodern kultúrmenedzser, a legtermészetesebb dolog, hogy eredendően költészettani kötődéseit hangsúlyozza.

Az antik világ embere zárt körű szövöttekbe mintázta vonalírásból elrugaszzkodó formaverseit, a 20. század embere pedig a profán üzeneteket tartalmazó utcai plakátokat halmozta egymásra, hogy még inkább nyomatékosítsa világának kaotikus állapotát, vagy hogy kiutat keressen belőle. A múlt század negyvenes éveinek francia plakátszaggatói (*affiches lacérés*) mindenekelőtt az eldologiasult világ köznapi reklámüzeneteinek elvonttá tételével szálltak harcba az értékvesztett fogalmak megtisztításáért, az olasz Mimmo Rotella viszont a pop art látványos-

sága felé mozdította ki a szaggatás eljárásából kiköpiülhető emelkedettséget, a hatvanas évek elején. Ez a lelemény aztán hamarosan elfogadott és széles körben népszerűvé lett technikai fogásként kamatozódott, elsősorban az olasz művészeti közeg radikális költészeti erezetében, ahol akkoriban még igencsak kitapintható volt a futurista hagyomány totális szabadságeszménye.

Géczi plakátroncsolásainak helyszíne javarészt úgyszintén az itáliai milió. Nincs rá utalás, hogy ezek a dinamikus képek egészében talált leletek-e, talált ikonikus állagokban eszközölt, korlátozott mértékű beavatkozások, avagy egészében véve a szerző új minőségek érdekében való romboló cselekedetének a megállapodottságai. Ez talán nem is elsődleges kérdés. A művek szimpatikus tulajdonságát abban látom, hogy bizonyos fokú manuális érzület fűződik hozzájuk; a magas fokú technológia képi termékeibe hátulról belenyúl az emberi kéz, hogy visszakérje magának a pragmatizmustól mentes szépséget és tisztaságot. Egy fejtési folyamatot indít el, amit már nem is kell végigcsinálnia, hiszen gondolatban elvégeztetett.

A kötet anyagát, illetve Géczi vizuális költészeti munkáit Sz. Molnár Szilvia, H. Nagy Péter, Reményi József Tamás, Dánél Mónika, Bohár András, Mányoki Endre és Ács Anna méltatja s értelmezi. Sajnos egyik szö-

veg sem készült a teljes áttekintés igényével, pedig az alkalom megvolt rá.

SZOMBATHY BÁLINT

(*Magyar Műhely Kiadó, Budapest –
Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém, 2002*)

Sásköpeny és aranycipke

Második reprezentatív kiállítását rendezte meg Budapesten a Közép-európai Kulturális Intézet. A két évvel ezelőtti *Duna-völgyi vázlatok* című tárlata után, amely vedutákat tárt a látogatók elé, most a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményéből egy híján száz, döntően színes rajzban a Kárpát-medencében és környékén élő népek 19. századi viseleteit mutatják be a rendezők: Basics Beatrix és Gellért Katalin.

Azt, hogy az emberek mikor milyen ruhát viselnek, több tényező is befolyásolhatja, legfőképp a hagyomány, azután a társadalmi helyzet, a vallás, a divat, a rendelkezésre álló anyagok, az egyéni ízlés és az erre irányuló személyes kívánságok. Az újkor korai századait öltözet szempontjából az jellemezte, hogy a gazdaságilag tehetősek szokása és megjelenése vált mérvadóvá, s tőlük került forma, szín és anyag, ha a minőség sokszor nem is, a társadalmilag alattuk élő rétegekhez. Mind-